

5. Filosofický a teologický pojem osoby

**(lidská přirozenost; subjekt; ontologický základ lidské
osoby; transcendentní (nadpřirozené) určení člověka)**

Osoba – před křesťanstvím

- Latinsky *persona*
- Řecky *hypostaseis*
- Původně z etruského výrazu *phersu*, což označovalo masku spojenou s konkrétní divadelní rolí – řecky *prosópon*.

Osoba – ve filozofii (1)

- **Boethius** (přelom 5. a 6. stol.) – Osoba je bytost nadaná rozumem.
- **Tomáš Akvinský** – Osoba má výsadní vztah s Bohem. Bůh je iniciátorem tohoto vztahu.
- **René Decartes** – Individuální substance s vědomím.
- **John Lock** – Podstatnou složkou osoby je vědomí.
- **Immanuel Kant** – Subjekt s jednáním.
- **Ludwig Feuerbach** – Osoba je vztahové bytí.
- **personalismus** (Buber, Kirkegaard, Guardini, Marcel)
  - vyvozuje osobu ze vztahu já-ty

Osoba – ve filozofii (2)

- **Podstatné vlastnosti osoby**
  - rozum (Boethius, Kant)
  - vědomí (John Lock, René Decartes)
  - odpovědnost za jednání (Kant)
  - vztahovost (Feuerbach, Buber, Guardini, Akvinský)

Osoba – v teologii

- Teologicky je lidská osoba jednota duše a těla (prach ze země .. dech života, Gn 2,7)
  - v žido-křesťanském pojetí je osoba neopakovatelná bytost, svobodná a odpovědná za své činy.
- Zásadní pojem dogmatiky:
  - **Trinitologie** – Bůh je ve třech osobách (hypostasích), které sdílejí jedno božství (podstatu). Liší se jen vztahy. (1. konstantinopolský koncil, 381)
  - **Christologie** – Ježíš je jedna osoba (hypostase) a dvě spojené přirozenosti, bez smíšení, beze změny, neoddělitelně, nerozděleně – Chalcedon, 451)
    - pojem osoba chrání jednotu JK v jeho dvou přirozenostech
  - Antropologie – člověk je osoba stvořená Bohem jako jednota duše a těla.

Lidská přirozenost

- Soubor všeho, co nás dělá člověkem.
- To co mají všichni lidé společné.

Subjekt

- Myslící a vnímající jsoucno.
- Musí být cílem každé instituce.

Nadpřirozené určení člověka

- Člověk je od počátku stvořen pro věčné společenství s Bohem.